

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXIII. De Christianorum institutis: & quòd Deus diligit eos, qui virtutem sectantur; & quòd iudicium ac retributionem sperare oportet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ταῖς ἐρεῖς ὅτι διὰ τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς ἡμῶν
 ἡσυχίαν τῆς; ἢ ποίαν πᾶν τὸ θεῖον φύσεως ἀ-
 ξίαν λαμβάνει ἐννοίαν; ὁργίλως ἡ γῆ καὶ σὲ τοὺς
 Θεοὺς εἶναι. εἰ δ' ὅμως ἦσαν τοιοῦτοι, ἐχρὴν θαν-
 μάξω μᾶλλον αὐτῶν τὴν παραίρεσιν, ἢ πε-
 θαρχεῖν τοῖς ἀναιδέσι παρὰ γὰρ ἡμῶν, δι-
 καιῶν ἀνδρῶν σφαγὰς ἀδικῶς ἐπὶ τῶν τῶν.
 εἰς ἵσως διὰ τὰ ὑπὸ τῶν παρὰ γὰρ ἡμῶν νομισθέν-
 τα καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπολήψιν συγχωρεῖν.
 καὶ γὰρ ἐστὶ παρὰ πλῆθυσιν τοῖς δρωμένοις τὰ νο-
 μίσματα, μᾶλλον τε καὶ τῆς αὐτῆς ἀφροσύνης
 ὡς ἡσυχίας εἶναι τινὰ δυνάμιν ἔξαιρετον, ὅν
 τοῖς ὑπὸ τεκτόνων καὶ δημιουργῶν ἐκδοασ-
 μένοις ἀνθρωπομορφοῖς τοιγάρτοι παρὰ
 ταῦτα πᾶσαν ποιήσιν ἐπιμελείαν,
 ὅπως μήποτε ῥυπαρὴν μεγίστην καὶ ἔξαι-
 ρέτω Θεῶν ἀνθρωπίνης δεομένων ἐπιμελείας
 (εἰδὼτα.)

Κεφ. ΚΓ'.

πρὸς τὴν ἡμετέραν θρησκείαν καὶ ὅτι χαίρει τοῖς ἐν ἀρετῇ βίωσι
 τὸ θεῖον καὶ κατὰ κρίσιν ἀποδοῦναι καὶ ἀποδοῦναι.

ΑΝΤΕΞΕΤΑΖΕ τὴν ἡμετέραν θρησκείαν
 πρὸς τὰ ὑμέτερα. ὅσον ἐνταυθα μὲν, ὁ-
 μολογῶν καὶ διακρίσεως φιλανθρωπία. ἐ-
 λεγχῶ καὶ παιδείας, νεοσύνην ὅσον ὅλε-
 ρον φέρων. θρησκείαν καὶ ὅσον ὡμότη-
 ἀλλασθηρίας. καὶ πῶς εἰδικεῖν, πρῶτον
 μὲν πρὸς τὸν Θεόν, ἔπειτα καὶ πρὸς τὴν
 φύσιν τῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν. ἐλεγχῶ δὲ
 τὴν ἐπὶ πολέμῳ ἢ τύχῃ. ἀπλῶς καὶ ἡ
 καὶ ποικίλῃ τινι πανουργίᾳ τὴν πονηρίαν ἐπικα-
 λυπτόμεν. τῆς οὐκ ὄντως Θεοῦ καὶ τῆς μονα-
 ρχίας γνώσεως ἢ δὲ ἐστὶν ἀληθῶς θεοσέβεια. ἡ δὲ
 ἐλεγχῶν θρησκεία, ἢ παντελῶς ἀχρεῶν καὶ
 ὅσον ἐμψυχὸν βίον. ὅν οἱ μεπόντες, ὡς διὰ
 λαοφόνου σεμνῆς τινὸς ἐπὶ τὸν αἰέναν πο-
 ρεύονται βίον. ἐδὲ ὅλως τελευτᾷ, ὁ τὸν
 τοιοῦτον ἐν τῇ σάμῃ βίον, καταβρύχων τε
 τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς σώματος. πληροῖ καὶ μάλ-
 λον τὴν παρὰ γὰρ ἡμῶν ἀπὸ τῆς θεοῦ λειψυ-
 γίαν, ἢ ἀποθήσκει. ὁ γάρτοι τὸν Θεόν ὁμολο-
 γήσας, ἐγίνετο παρὰ γὰρ ἡμῶν ὅσον ἐδὲ
 αὐτὸν ἐν γῇ τὴν ἀνάγκην ὑποσάς, τὴν τῆς
 καρτερίας πείραν, ἐφόδιον ἔχει τῆς πρὸς τὸν
 Θεόν ευμενείας. ἐδὲ γὰρ ἀμφίβολον, τὴν

A tui? Dices fortasse, in honorem Deorum
 hæc à te gesta. At quorum Deorum? Aut
 quam notionem divinam dignam naturam
 animo concepisti? Deosne perinde atque
 te iracundos esse existimabas. Quod si
 tales erant, eorum potius consilium mi-
 rari oportebat, quam impudentibus
 mandatis quibus justos viros injuste tra-
 cidari jubebant, obtemperare. Sed for-
 te dices, te ob instituta majorum, & pro-
 pter hominum opinionem ista gessisse.
 Ignosco. Sunt enim instituta illa, his que
 à te geruntur simillima, & ex unius ejus-
 demque imperitiae fonte manantia. Ex-
 istimasti forsan eximiam quandam in-
 esse vim atque virtutem, in simulacris à
 fabris & artificibus humana effigie for-
 matis. Idcirco igitur ea colebas; sum-
 mam adhibens curam ac sollicitudinem,
 ne sordibus inquinarentur. Magni sci-
 licet ac precipui Divi hominum curam in-
 digent.

CAPUT XXIII.

De Christianorum institutis: & quod Deus di-
 ligat eos qui virtutem sectantur: & quod
 judicium ac retributionem sperare
 oportet.

CONFER si placet religionem nostram,
 cum tuis ritibus. Nonne apud nos
 quidem, germana concordia & perpe-
 tua humanitas? nonne apud nos repre-
 hensio culpæ est ejusmodi, quæ corre-
 ctionem afferat, non perniciem: & cu-
 ratio quæ ad salutem proficiat, non ad
 crudelitatem. Nonne apud nos sincera
 fides, primum quidem erga Deum: de-
 inde verò erga naturalem hominum so-
 cietatem? Nonne apud nos misericor-
 dia erga eos quos fortunæ calamitas op-
 presserit? Nonne vita simplex, nullo si-
 mulationis fūco occultam tegens im-
 probitatem; & veri atque unius Dei cun-
 cta moderantis cognitio? Hæc est vera
 pietas; hæc integræ atque incorruptæ re-
 ligio. Hæc sapientissima vivendi ratio;
 quam qui amplexi sunt, tanquam augu-
 sta quadam via ad æternam vitam ten-
 dunt. Nemo enim qui hujusmodi vive-
 di rationem inierit, & qui animum ha-
 beat ab omni corporis labe purgatum,
 moritur omnino; sed functionem sibi à
 Deo indictam implere, potius quam
 mori dicendus est. Is namque qui Deum
 confessus est, nec contumeliæ cedit nec
 iracundiæ. Sed forti animo necessita-
 tem sustinens, tolerantia suæ experi-
 mentum, velut viaticum quoddam ha-
 bet ad conciliandam sibi divini Nu-
 minis clementiam. Neque enim du-

bium est, quin Deus homines virtute præditos amplectatur. Quippe absurdissimum esset, tam præpotentes quam inferioris loci homines, adversus eos, quibus observantur aut beneficiis afficiuntur, grato animo esse, & vicissim illis beneficiis afficere: cum verò qui omnium summus sit, & qui omnibus imperet, ipsumque sit summum bonum, negligentem in referenda gratia esse. Qui in omni vita nos ubique comitatur, & qui præsto nobis adest, quotiescumque boni aliquid agimus. Et illic quidem fortitudinis & obedientiæ causa nos collaudans remuneratur: plenam tamen & perfectam solutionem in aliud tempus differt. Tunc enim totius vitæ nostræ summa ad calculos revocabitur. Ac si quidem cuncta rectè se habuerint, æternæ vitæ merces sequetur: improbi verò debito supplicio afficiendi sunt.

C A P U T XXIV.

*De Decii, Valeriani, & Aureliani calamitosa
vita exitu ob persecutionem Ecclesiarum.*

TE nunc interrogo Deci, qui iustum laboribus olim insultabas; qui ecclesiam odio prosequeraris; qui viros summa vite sanctitate præditos, supplicio affecisti. Quid rerum nunc agis post hanc vitam? quantis & quam difficultibus ærumnis premeris? Tuam certè infelicitatem satis superque declaravit illud temporis spatium, quod inter vitam ac mortem tuam intercessit; cùm tu in campis Scythicis unà cum omni exercitu prostratus, Imperium Romanum tantopere ubique celebratum, Gothorum contemptui ac ludibrio exposuisti. Tu quoque Valeriane, cùm eandem crudelitatem in famulos Dei declarasses, iustum Dei iudicium omnium oculis subiecisti; captus ab hostibus; & in vinculis circumductus cum chlamyde purpurea & reliquo Imperiali cultu, tandem verò à Sapore Persarum Rege, detracta tibi cute condiri iussus, semperiternum calamitatis tue tropæum spectandum præbuisi. Tu item Aureliane, fax omnium vitiorum; quàm præsentì & perspicua divini Numinis vindicta, dum furore percitus Thraciam percurreres, in medio viæ publicæ cæcus, sulcos aggeris publici impio sanguine complexisti?

A τῶν ἀνθρώπων δεξιὴν ἀσπάζεσθαι τὸ δεξιὸν
 γὰρ ἀνείη τῶν ἀτοπωτάτων, τῶν ὀξυσεύων
 λημμένων καὶ ὑποδεδεγμένων, εἰ καὶ δευροκί-
 τες τυγχάνουσιν οἱ ἐνεργετέστες, αὐτοὶ ἐν-
 εῖως κατὰ πᾶσιν καὶ ἀντὶθεργεῖν τοὺς ὑπο-
 πάντας, δεχηγόν τε τῇ πάντων, καὶ τοῦ ἀνα-
 θέναι το, κατὰ μελεῖν τῆς ἀμοιῆς· ὁ συμπα-
 ρομαρτεῖ μὲν ἡμῖν πᾶσι πάλιν βίαν καὶ πάσαν
 ἡμῖν τῶν καὶ ὅσα τις ἀγαθὸν ἢ παρὲν
 καὶ ὡς λαχέμα μὲν ἀποδεχόμενος τὴν
 ἀρεῖαν καὶ εὐδοκίαν, ἐνεργετῇ. τῶν δὲ συμ-
 πλῆρωσιν ἡμῖν ὑποετίθεται πᾶσα γὰρ ἡ
 B βίσις ψῆφος τῶν καὶ ὅσα τις ἀγαθὸν ἢ παρὲν
 δὲ ἀν ταῦτα καλῶς ἔχη, ὁ μισθὸς ἐπαγγελ-
 τῆς αἰωνίης ζωῆς. μετέρχεται δὲ καὶ τὰς πε-
 ρεῖς ἡ ἀσπασίαν καὶ ἡμωρία.

ΚεΦ. ΚΔ'.

Περὶ Δικῆς καὶ Οὐαλειανοῦ καὶ Ἀ' υφ' ἡλιανοῦ. ἀθλίως ἐδάκρυον
 σπριψάντων δὲ τῆς ἐκκλησίας διωγμῶν.

Σ ἔζηω τὸν Δέκιον ἐρωτῶ, τοὺς ἐπεμ-
νοντα ποτε τοῖς τῶν δικαίων ποίαις τι-
τλὴ ἐκκλησίαν μισήσαντα, τὸν ὀπίσθη-
μαίαν τοῖς ὁσῶς βεβιωκόσι, τί δὲ νῦν περὶ
σεις μὲν τὸν βίον; ποίαις ἔχει πᾶσι δυσμε-
λεις συνέχει, ὡς ἀσπεν; εἰ ἐξεῖς ἔχει οὐ με-
ταξὺ τῶν βίαι καὶ τῆς τελουτῆς χειρὸς τὴν σπ-
έντυχίαν, ἡνίκα ἐν τοῖς σκυθικοῖς ποταμοῖς πο-
τραπὰ πεσὼν, τὸ ὡς εἶδόντων Ῥωμαίων νεκ-
τῇ ἦγες τοῖς γέταις εἰς καταφρέσιν. ἀ-
λλὰ σύ γε Οὐαλεριανέ, τὴν μαιφονίαν ἐκδύ-
ξάμεν, τοῖς ὑποκόοις τῶ Θεῷ, τὴν ὁποίαν
χεῖρσιν ἔξεφνης, ἀλὲς αἰχμάλωτος τῆς πε-
δέσμι, ἀχθεῖς σὺν αὐτῇ πορφύρῃ καὶ τῇ
λοιπῇ βασιλικῇ κόσμῳ. τέλει δὲ ἡ τοῦ Σα-
πῶρος Περσῶν βασιλείας ἐκδάρηαι καὶ δα-
ταῖς καὶ ταειχευθεῖς, τῶ ποταμῶν τῆς σαυτῆς
συγχίας ἐξήσπας αἰώνιον καὶ σὺ δὲ Ἀρμενίαν
φλοξ πάντων ἀδικημάτων, ὥς ὀπίσθη-
νῶς, διατρέχων ἐμμανὲς τὴν Θράκην, κατε-
ὦν μέση λεωφόρῳ, τῶς αὐλακας τῆς ὁδοῦ
σεβῶς αἵματι ἐπλήρωσας.

K.Φ.ΚΕ.